

כה תאמר לבית יעקב

החיובי, לעזור ולסייע שתהיה לו האפשרות ללמוד ברוגע ובנחת, כמובן לעודד ולהעריך, להמתין עד שיחזור מסדר לימודו, לא משנה אם זה לימוד של יום שלם או לימוד של כמה שעות, או אפילו רק של קביעות עתים בערב, כל אחד ומסלולו ודרך החיים בו הוא נמצא, בכך שמנטרן לגברייהו עד דאתו מבי רבנן, הן מביעות הערכה והוקרה, ונותנות לו כוח להמשיך ולהוסיף בלימודו.

אולם אם האשה תתפוס את תפקיד המשיגה או השוטר על הבעל, לתבוע ממנו ללמוד, היא תגרום רק ההיפך, היא משניאה התורה עלי, וגורמת לו התמרמרות ורפיון גדול. נכון שהיא ראתה בבית אבא, דמות של תלמיד חכם, ורוצה לראות את זה גם בביתה, אבל גם לאבא שלה לקח שנים להגיע למעלת תלמיד חכם, ואם תנהג בחכמה יתכן שגם בעלה יהיה תלמיד חכם.

בכל אופן לגבי חלקה בתורה אין זה משנה כלל, אשה שעושה את ההשתדלות שלה, במאור פנים, שבעלה יוכל לשבת וללמוד, הרי היא זוכה לחלק מושלם בתורה, כי היא מצידה עשתה כל מה שמוטל עליה.

בענין זה נביא סיפור מעניין, שסיפר הרה"ג ר' משה אהרן שטרן שצ"ל משיגה דשיבת קמניץ.

מעשה שהיה, שאברך צעיר לימים בא אליו, והתלונן שמזמן הנשואין ביתו הופך להיות כמדורת אש, וזאת מכיון שבלילה הוא לומד משנה ברורה, ורעייתו באה בטענה, שלא לזה ציפתה ממנו, אלא שילמד בעיון. האברך טען שמכיון שכל היום הוא לומד בעיון, הרי בלילה הוא רוצה לברר ולדעת הלכה למעשה, והאשה בשלה, לא לזה נתכוונתי, עד שכמעט והבית חרב בגין זה.

חשבתו לתומי - סיפר הגרמא"ש - שבשיחה אחת עם האשה אפתור את הבעיה, ופניתי לביתה והסברתי לה מעלת לימוד ההלכה, אך היא בשלה, רבי לא לזה התכוונתי. נדהמתי מדבריה, ולא מצאתי דרך איך להשכין שלום בבית.

לאחר זמן קצר פגשתי את הגאון רב שך, וסיפרתי לו על הבעיה. אמר לי הרב שך: תשלח אותה אלי, ואם תוכל תבוא גם אתה. מיד חזרתי לביתה ואמרתי לה שהרב שך קורא לה, נבהלה האשה וסיכמנו לבוא לבית הרב שך. כשהגיענו לבית הרב שך, היה הבית מלא אנשים, ומסרתי למשמש בקודש שהגעתי ע"פ בקשתו, מיד נכנס המשב"ק להרב שך, וציווה הרב שמיד יכניסו אותנו, ולומר לכל האנשים האחרים שהיום אין קבלת קהל.

כשישבנו לפניו ציווה למשב"ק להביא עוגה מהמטבח, וציווה על האשה לאכול, כשגמרה את פרוסת העוגה, ציווה הרב שך למשב"ק להביא פרוסת עוגה נוספת, מסוג עוגה אחרת, ואמר לה לאכול גם מעוגה זו. הדבר היה לפלא, מה רוצה הרב מהעוגה, כאשר סיימה אכילת פרוסה זו, שאלה הרב שך: מה ההבדל בין עוגה זו לעוגה זו, לא הבינה את השאלה, אמר לה: בתור אשה, מה נראה לך, איזה חומרים הכניסו בעוגה זו ואיזה בעוגה זו? ענתה האשה ואמרה: חושבני שבזו יש יותר קקאו, בזו יש יותר סוכר, עודדה הרב שך: טוב, טוב, איזה עוד שינויים יש? כך היה זמן קצר, שאלות שונות ומשונות אודות העוגה.

לאחר שענתה לו על השאלות, סיים הרב שך ואמר: אני רואה שאת מבינה היטב באפייה, חזרי לביתך וכל ראשך תכניסי באפייה ובישול, יותר אין לך מה לדבר אודות לימוד בעלך.

האשה הרגישה פתאום שהאמת עמו, ומאז נהפכו חייהם לשלום ושקטים.

ביום הזה, בראש חודש סיון, באו למדבר סיני, כאיש אחד בלב אחד, כל קהל ישראל, אנשים נשים וטף, לקבל את התורה, כמו שכתב בהלכות גדולות (הל' תפלה), שבשעה ששמעו ישראל את הדיברות מפי הגבורה, היו בכלל אנשים נשים וטף, שנאמר בקבלת התורה (דברים ד, י): הקהל לי את העם, וכתוב בפרשת הקהל (שם לא, יב): הקהל את העם האנשים והנשים והטף, שמע מינה דגם נשים וטף בכלל מקהלת עם, הרי לנו שגם נשים וטף היו בקבלת התורה (ראה ביאורי הגרי"פ על ספר המצוות לרס"ג, תפלה עמ' קיג).

וכן הוא בפרקי דרבי אליעזר (פמ"א): רבי פינחס אומר: ערב שבת עמדו ישראל בהר סיני, ערוכים האנשים לבד והנשים לבד... שנאמר (שמות יט) כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים, ותגיד לבני ישראל אלו האנשים, וענו כולם פה אחד, כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע.

וכן מתאר האבן עזרא (שם יז): ויתיצבו בתחתית ההר, והנה היו במעמד הר סיני, כדרך שהציב משה בניהם, בשנת הארבעים, בכרתו ברית עמהם. כי בתחילה היו הבכורים הנגשים אל ה', ואחריהם ראשי שבטים הם הנשיאים, ואחריהם הזקנים, ואחריהם השוטרים, ואחריהם כל איש ישראל, ואחריהם הטף, ואחריהם הנשים, ואחריהם הגרים, ומשה ואהרן עברו הגבול והיו בהר, קרובים אל הכהנים, אף על פי שלא דבר הכתוב זה מפורש, כי הכתוב אחז דרך קצרה.

מפורש כתוב שגם הנשים היו במעמד הר סיני, ושמעו עשרת הדברות מפי הגבורה, ומשה רבינו נצטווה לדבר קודם אל הנשים, כה תאמר לבית יעקב - אלו הנשים, ואחר כך ותגיד לבני ישראל - אלו האנשים, אמר לו הקב"ה למשה: לך אמור לבנות ישראל, אם רוצות לקבל את התורה, שדרכם של האנשים הולכים אחר דעתם של נשים (פדר"א שם).

אולם בחיובי המצוות אינם דומין הנשים לאנשים. נשים מחוייבות אמנם בכל המצוות לא תעשה, אבל במצוות עשה רק באלו שאין הזמן גרמא להן, וגם אינן עוסקות בלימוד התורה. ולכן שאל רב לרבי חייא: נשים במאי זכיין? (ברכות יז, א). הן אמת שנשים מחוייבות במצוות כאמור, אבל במה הן זוכות שיהיה להם חלק בתורה.

והשיב: באקרובי בנייהו לבי כנישתא, שמביאות את בניהם, תינוקות של בית רבן, להיות לומדין בפני רבן בבית הכנסת. ובאתנויי גברייהו בי רבנן, שנושאים בעול תפקוד הבית, שבעליהן יוכלו לשבת בבית המדרש, ששם שונים משנה ותלמוד. ומנטרן לגברייהו עד דאתו מבי רבנן, ממתינות לבעליהן, ונותנות להם רשות, ללכת וללמוד תורה בעיר אחרת.

בכך שהנשים מחנכות וגורמות לבניהם ללמוד תורה, ומסייעים לבעליהן לעסוק בתורה, יש להן זכות וחלק בתורה כאילו למדו בעצמן, והן ממש שותפות בלימוד התורה. אבל יש הבדל גדול ויסודי, בענין השכר שיש לאשה שזוכה משום ילדיה, לבין אשה שזוכה משום בעלה.

האשה הנשואה לתלמיד חכם, והמסייעת לבעלה לשקוד על תלמודו, היא שותפה לבעלה לכל אשר הוא לומד, אך שותפות זו מתחילה ביום שהם נישאו זה לזה, אבל התורה שנלמדה ע"י הבעל לפני שהוא נשא אותה לאשה, תהיה תורה השייכת רק לבעל, ובתורה הזו לא היו לו שותפים, וכפי שפסק השו"ע שאין שותפות למפרע, אלא רק מכאן ולהבא. אבל האשה הטורחת בלימוד התורה של בניה הקטנים, הרי היא נעשית שותפה לכל התורה, שילדים אלו ילמדו כל חייהם, היא שותפה כבר מהאל"ף ב"ת הראשונים שהם לומדים, בתורה זו של תחילת הלימוד שייכת רק האמא.

תפקידה של האשה בתורת הבעל היא רק בחלק

בברכת שנוכה למתיקות התורה

אברהם וינד

מנהל הארגון מרדכי חתנים ומנחה נשואין. תגובות בדוא"ל: 8448234@GMAIL.COM